

PREDKLADACIA SPRÁVA

Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (tlač 575) predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky podpredseda vlády Štefan Holý na základe ustanovenia § 70 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení zákona č. 399/2015 Z. z. a podľa článku 31 Legislatívnych pravidiel vlády Slovenskej republiky.

Podpredseda vlády k predloženému poslaneckému návrhu zákona uvádza nasledovné:

Všeobecne

Cieľom poslaneckého návrhu zákona je efektívna úprava zákona o ochrane osobných údajov v časti, ktorá v súčasnosti predstavuje bariéru pre budovanie významných pietnych pamätí symbolizujúcich pamäť nášho národa, vzdávajúcich úctu obetiam, ktorých smrť otriasla našou spoločnosťou a našimi dejinami, či bariéru pre mnohé pietne akcie spojené s uctením si týchto obetí. Ide najmä o osoby padlé v bojoch za oslobodenie našej krajiny spod jarma nacizmu, obete zápasu za demokraciu na Slovensku, obete holokaustu, zločinov proti ľudskosti či genocídy a príslušníkov bezpečnostných zborov Slovenskej republiky usmrtených pri plnení služobných povinností. Súčasné znenie zákona rovnako bráni i vo vedení virtuálnych cintorínov, archívov či dokumentácie vojnových zločinov.

Cieľom tejto úpravy je i harmonizácia vnútroštátneho normatívneho právneho aktu s právnymi aktmi Európskej únie. Slovenská republika zákonom o ochrane osobných údajov využila právo rozšíriť osobnú pôsobnosť Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (ďalej len „Nariadenie“) aj na ochranu osobných údajov zosnulých osôb. Podľa recitálu (27) Nariadenia sa však Nariadenie neuplatňuje na osobné údaje zosnulých osôb.

Vzhľadom na uvedené je podľa navrhovateľov postačujúce, ak Slovenská republika chráni osobné údaje výlučne žijúcich osôb, ako to ustanovuje Nariadenie, pričom tým nie je dotknutá ochrana osobnosti zosnulých osôb v zmysle § 15 Občianskeho zákonníka.

Stanovisko

Cieľom návrhu je odstránenie bariéry pri nakladaní s osobnými údajmi zosnulých. Uvedenú prekážku predstavuje § 78 ods. 7 zákona o ochrane osobných údajov, podľa ktorého v prípade ak dotknutá osoba nežije, súhlas so spracovaním osobných údajov vyžadovaný podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu môže poskytnúť jej blízka osoba. Tento súhlas pritom nie je platný, ak čo len jedna blízka osoba písomne vyslovila nesúhlas so spracovaním osobných údajov.

Navrhovanou zmenou nebude dotknutý § 15 Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ ide o ochranu osobnosti zosnulých osôb podľa § 15 Občianskeho zákonníka, po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jeho osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom.

Podpredseda vlády upozorňuje na legislatívno-technické nedostatky poslaneckého návrhu zákona, ktoré je potrebné v ďalšom štádiu legislatívneho procesu odstrániť (napr. úprava názvu zákona a vnútorných odkazov, navrhovaná účinnosť).

Pripomienkové konanie

Návrh zákona bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania v dňoch od 24.08.2021 do 02.09.2021. Zásadné pripomienky uplatnilo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

1. Zásadná pripomienka sa týkala doložky vplyvov, kde ministerstvo poukazuje na nesprávnu identifikáciu „pozitívnych vplyvov“ na informatizáciu spoločnosti. Vzhľadom na to, že nevznikajú ani sa neupravujú žiadne elektronické služby ani informačné systémy, registre atď., žiada v doložke vplyvov vyznačiť „žiadny“ vplyv na informatizáciu spoločnosti.

K tejto pripomienke uvádzame, že v aktuálnom štádiu legislatívneho procesu už nemožno vstupovať do doložky vplyvov k poslaneckému návrhu zákona.

2. Ministerstvo ďalej navrhlo novelizačný bod 1 vypustiť a ponechať § 3 zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 221/2019 Z. z. v aktuálne platnom a účinnom znení.

Ministerstvo v odôvodnení pripomienky uvádza, že recitál (27) Nariadenia síce stanovuje, že Nariadenie sa neuplatňuje na osobné údaje zosnulých osôb, ale vyslovene nezakazuje uplatňovať ochranu osobných údajov aj na zosnulé osoby. V recitáli (27) sa uvádza, že „členské štáty môžu stanoviť pravidlá týkajúce sa spracúvania osobných údajov zosnulých osôb.“ So zverejňovaním osobných údajov zosnulých osôb vo všeobecnosti súhlasí, avšak v tejto súvislosti považuje za potrebné, aby si Slovenská republika jednoznačne stanovila konkrétne podmienky a pravidlá takéhoto spracúvania osobných údajov. Nepovažuje za vhodné, aby sa zmena zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov vykonala iba jednoduchým vypustením odseku 7 v § 78.

3. Ministerstvo žiada preformulovať novelizačný bod 2 nasledovne: „V § 78 ods. 7 sa na konci pripájajú tieto vety: „Súhlas na spracúvanie osobných údajov zosnulých osôb sa nevyžaduje v prípade, že sa spracúvanie bude vykonávať na účely vzdávania úcty obetiam, ktorých smrť otriasla slovenskou spoločnosťou a dejinami Slovenska a týka sa osôb padlých v bojoch za oslobodenie Slovenska spod jarma nacizmu, obetí zápasu za demokraciu na Slovensku, obetí holokaustu, zločinov proti ľudskosti či genocídy a príslušníkov bezpečnostných zborov Slovenskej republiky usmrtených pri plnení služobných povinností. Rozsah osobných údajov zosnulej osoby na vyššie uvedené účely sa stanovuje na meno, priezvisko, dátum narodenia, dátum úmrtia a okolnosti úmrtia.“ Podľa odôvodnenia ministerstva prijatím navrhovaného doplnenia odseku 7 sa zachová cieľ poslaneckého návrhu, ktorým je úcta k obetiam a budovanie pietnych pamätníkov. Odstránia sa bariéry pri zachovávaní pamäti národa a zároveň sa spracúvanie osobných údajov nebude vzťahovať na všetky zosnulé osoby na Slovensku bez výnimky. Úplným vypustením odseku 7 by sa otvorila možnosť spracúvať osobné údaje aj takých zosnulých osôb, ktoré nepadli v bojoch, neboli usmrtené pri plnení služobných povinností, neboli obeťami zločinov proti ľudskosti a podobne. Taktiež predložený návrh zákona neuvádza rozsah spracúvaných osobných údajov zosnulej osoby, čím bude umožnené spracúvať osobné údaje v rozsahu napríklad meno, priezvisko, dátum narodenia, dátum úmrtia, príčina smrti, počet detí, mená detí, meno manžela/manželky, adresa bydliska, povolanie, miesto práce, plat, zdravotný stav a prakticky akýkoľvek osobný údaj o danej zosnulej osobe, čím môže byť významne dotknuté právo na

súkromie a iné práva a slobody žijúcich fyzických osôb (pozostalých) obzvlášť v prípade obetí nesmierne neľudských zločinov.

Obdobnú obyčajnú pripomienku k vypusteniu bodu 1 uplatnilo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

Predkladateľ sa s uvedenými pripomienkami nestotožnil z nasledujúcich dôvodov:

Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 221/2019 Z. z. predstavuje akési novum, nakoľko v komparácii s predchádzajúcou právnou úpravou ochrany osobných údajov (zákon č. 122/2013 Z. z. a zákon č. 428/2002 Z. z.) možno predpokladať, že došlo k negatívnemu vymedzeniu pôsobnosti zákona č. 18/2018 Z. z. vo vzťahu k úprave spracúvania osobných údajov zosnulých osôb. Už pri predkladaní návrhu zákona o ochrane osobných údajov do medzirezortného pripomienkového konania sa v zmysle návrhu textu zákona tento nemal vzťahovať na spracúvanie osobných údajov zosnulých. Napriek tomu, že bolo predmetné ustanovenie nakoniec vypustené, je možné konštatovať, že už zákon č. 18/2018 Z. z. by sa nemal vykladať v línii, že sa vzťahuje na spracúvanie osobných údajov zosnulých osôb, nakoľko Nariadenie samotné vykladá, že sa naň nevzťahuje. V dôsledku uvedeného spadá predmetná problematika pod oblasť práva na ochranu osobnosti v režime Občianskeho zákonníka (v tejto súvislosti je potrebné uviesť, že v praxi sa môže vyskytnúť situácia, kedy osobné údaje zosnulých osôb môžu odhaliť osobné údaje živých osôb, pričom v takomto prípade by spracovanie osobných údajov naďalej spadalo pod vecnú pôsobnosť Nariadenia – príklad zdedené, geneticky prenosné choroby). Čo sa týka § 78 ods. 7 zákona č. 18/2018 Z. z. je potrebné uviesť, že predmetné ustanovenie je možné aplikovať len v prípade, ak je súhlas vyžadovaný zákonom č. 18/2011 Z. z. alebo Nariadením, v dôsledku čoho pre aplikáciu tohto ustanovenia v praxi Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky v súčasnej dobe neidentifikoval reálne a praktické využitie. Taktiež zákon č. 18/2018 Z. z. ani Nariadenie neustanovuje žiadne pravidlá, ktoré by upravili kto, za akých podmienok a akým spôsobom za osobu, ktorá nežije môže uplatniť jej práva. Pre komparáciu je možné uviesť, že predchádzajúca právna úprava t. j. zákon č. 428/2002 Z. z. ako aj zákon č. 122/2013 Z. z. vyžadoval súhlas dotknutej osoby, bez ktorého by prevádzkovateľ prípadne sprostredkovateľ nemohol spracúvať jej osobné údaje. Tento súhlas musel byť preukázateľný a to tým spôsobom, že bolo možné o ňom podať dôkaz. V prípade zosnulých osôb súhlas vyžadovaný v zmysle zákona mohla poskytnúť jej blízka osoba (za predpokladu, že žiadna blízka osoba zosnulej osoby písomne nevyslovila nesúhlas). Z uvedeného možno konštatovať, že súhlas so spracúvaním osobných údajov zosnulej osoby udelený jej blízkou osobou mal v praxi reálne využitie a aplikáciu. Vzhľadom na vyššie uvedené, a to aj s ohľadom na doterajšiu aplikáciu právnych predpisov v oblasti ochrany osobných údajov v praxi, je zrejmé a dostatočné, ak je právo na ochranu osobných údajov priznané fyzickým osobám počas ich života a ich smrťou zanikne, čím nie je dotknutá ochrana osobnosti fyzických osôb v zmysle § 15 Občianskeho zákonníka.

Záver

Vzhľadom na uvedené podpredseda vlády odporúča vláde Slovenskej republiky vysloviť s návrhom skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (tlač 575) **súhlas**.